

ISSN: 2651-2742
2022- Cilt: 5 Sayı: 1
Sayfa: 151-165.

Dergi Web Sitesi: <http://sita.cumhuriyet.edu.tr/tr/>

Gönderilme Tarihi: 29.09.2022	Düzeltilme Tarihi: 22.10.2022	Kabul Tarihi: 19.12.2022
-------------------------------	-------------------------------	--------------------------

Araştırma Makalesi (Research Article)

**SAĞLIK TURİZMİ KAPSAMINDA TALASSOTERAPİ MERKEZİ
KURULUMUNA YÖNELİK PAYDAŞ GÖRÜŞLERİ: AKÇAKOCA ÖRNEĞİ***
Stakeholder Opinions On The Establishment Of A Thalassotherapy Center Within The Scope Of
Health Tourism: The Case of Akcakoca

Kemal AKYEL
Düzce Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Muammer MESCİ
Düzce Üniversitesi
Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve
Otelcilik Yüksekokulu

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, sağlık turizmi kapsamında Düzce ili Akçakoca ilçesinde talassoterapi merkezinin kurulabilirliğini değerlendirmektir. Bu kapsamda yerel yönetim, akademisyenler ve yerel halktan oluşan paydaşların görüşleri ve fikirleri doğrultusunda çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında nitel araştırma yöntemi tercih edilerek yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile verilere ulaşılmıştır. Toplanan veriler betimsel analiz ile değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlarla, yerel yönetim, akademisyenler ve yerel halkın görüşleri bağlamında Akçakoca ilçesinde bir talassoterapi merkezi kurulabileceği belirlenmiştir. Çalışmanın sonunda talassoterapi merkezi ile ilgili araştırmacılara ve işletmelere bir takım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Turizmi, Talassoterapi Merkezleri, Talassoterapi, Akçakoca.

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate the feasibility of establishing a thalassotherapy center in Düzce province Akçakoca district within the scope of health tourism. In this context, the study was carried out in line with the opinions of stakeholders consisting of local government units, academicians and local people. In the study, the data were obtained by using the semi-structured interview technique using the qualitative research method. These collected data

*Bu çalışma, Prof. Dr. Muammer MESCİ danışmanlığında yürütülen, Kemal AKYEL'in "Sağlık Turizmi Kapsamında Talassoterapinin Akçakoca'da Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma" adlı yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

Önerilen Atıf: Akyel K. ve Mesci, M. (2022). Sağlık turizmi kapsamında talassoterapi merkezi kurulumuna yönelik paydaş görüşleri: akçakoca örneği, Sivas İnterdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi, 5(1), 151-165.

were evaluated with descriptive analysis. With the results obtained, it has been determined that a thalassotherapy center can be established in Akçakoca district in the context of the views of local government units, academicians and local people. At the end of the study, some suggestions were made to researchers and businesses related to the thalassotherapy center.

Keywords: Health Tourism, Thalassotherapy, Akçakoca.

GİRİŞ

Günümüzde yaşanan teknolojik gelişmelere ve artan eğitim seviyesine bağlı olarak, sağlıklı yaşamın önemi artmıştır. Yine gelişen teknolojik olanaklar kapsamında insanların çeşitli amaçlar kapsamında gerçekleştirmiş oldukları seyahatlerin yanı sıra, bilinçli olarak hastalıklarını önlemeye, daha iyi bir yaşamı elde etmeye, hem bedensel hem de ruhsal olarak iyileşmek amaçlı seyahatlere yöneldikleri görülmektedir. Küreselleşen dünyada bilgi, iletişim ve ulaşım alanlarında yaşanan gelişmelerin doğrultusunda sağlıklı bir yaşam elde etmeye yönelik seyahatler gelişmiş ve ekonomik olarak büyük bir sağlık turizmi pazarının oluşmasında etkili olmuştur (Sharma vd., 2015, s. 89-92).

Ülkeler turizm pazarından elde ettikleri gelir paylarını arttırabilmek için turizm ürün yelpazelerini çeşitlendirmektedirler. Bu çeşitlendirmelere bağlı olarak alternatif turizm türleri, özel ilgi turizmi ve niş turizm gibi çeşitli turizm faaliyetleri ortaya çıkmaktadır (Alkan, 2018, s. 1017). Sağlık turizmi kavramı, Dünya Turizm Örgütü tarafından wellness (sağlıklı yaşam) ve medikal turizm başlıklarını kapsayan bir kavram olarak ifade edilmektedir. Bu kapsamda sağlık turizmi, kişilerin fiziksel, zihinsel ve ruhsal açıdan kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek, çevrelerinde ve ait oldukları toplumlarda daha iyi olmalarını sağlayabilecek tıbbi ve sağlık kapsamlı her türlü faaliyetlere katılım amacı taşıyan turizm türü olarak belirtilmektedir (UNWTO, 2019). Bu ifade ile sağlık turizminin, sağlığı koruma, sürdürme, rahatlama ve iyi hali olumsuz etkileyen unsurların tedavi edilmesi ile ilgili tüm faaliyetleri kapsayan bir turizm türü olduğu anlaşılmaktadır (Yavuz, 2019, s. 19).

Gelişim potansiyeli taşıyan ülkeler, sağlık turizmi kapsamında sahip oldukları kaynakları ile geniş bir ürün ve hizmet yelpazesinde hizmetler sunmaya çalışmaktadırlar. Sağlık turizminin gelişmesi ve dünya genelinde pazar payının yükselmesiyle, sürdürülebilir bir turizmin gerçekleştirilmesi adına iş gücü kalitesinin artırılması ve sağlık maliyetlerinin düşürülmesi gibi birçok konuda avantajlar sağlayabilmektedir (Mainil vd., 2017, s. 23-55; Hall, 2012).

Bu araştırmada sağlık turizmi kapsamında Akçakoca ilçesine bir talassoterapi merkezi kurulabilirliğine yönelik paydaş görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Akçakoca ilçesinin sahip olduğu turizm potansiyelinin artırılması, turizmin mevsimsellik özelliğinin kırılarak Akçakoca ilçesinde tüm bir yıla yayılmasına imkan sağlanması ve sağlık turizmi kapsamında bölgenin tanınan bir destinasyon haline getirilebilmesi açısından çalışma önemlidir. Ayrıca bu konu kapsamında ülkemizde yapılan çalışmaların ve araştırmaların çok az sayıda olması nedeni ile bu çalışmanın literatüre katkı sağlaması açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. Bu kapsamda bölgede bir talassoterapi merkezinin kurulabilmesi için bölgeye yönelik gerekli bilgilere ulaşılması ve bir fikir oluşturulması açısından yerel paydaşlardan, akademisyenlerden ve bölgede yaşayan ve çalışan gruplardan veriler elde edilmiştir.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

A. Sağlık Turizmi ve Talassoterapi

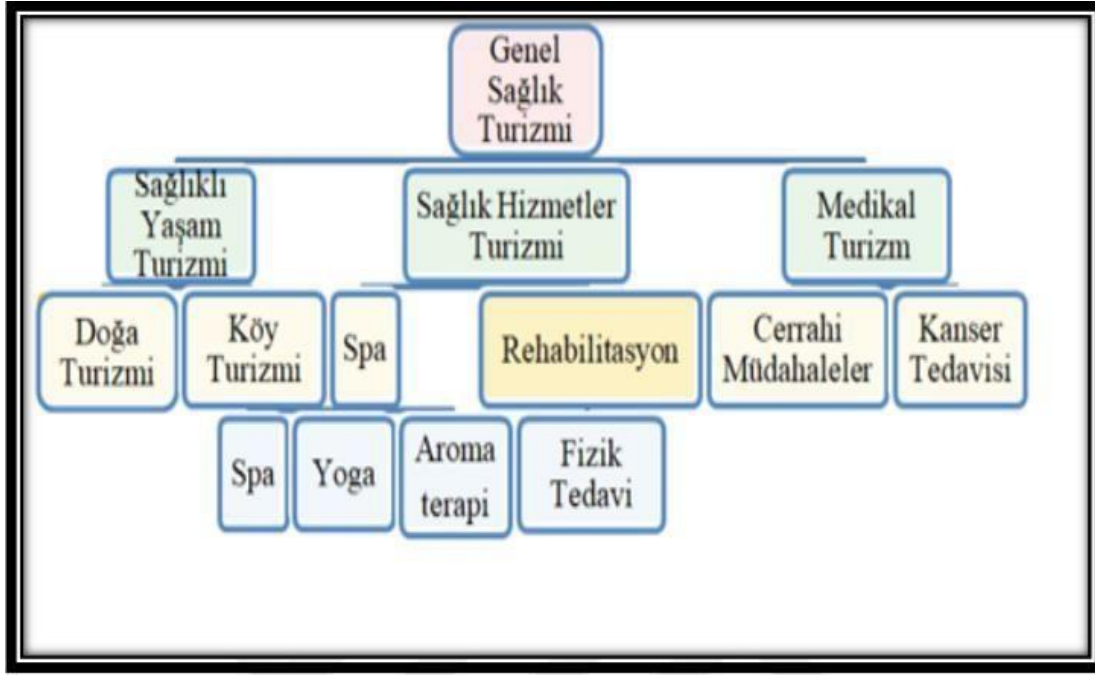
Günümüzde yaşanan teknolojik gelişmeler yalnızca iletişim ve ulaşım alanlarını kapsamamakla birlikte beraberinde sağlık hizmetleri ve sistemleri açısından da bir takım yenilikler ve kolaylıklar ortaya koymaktadır. Lakin destinasyonların teknoloji bakımından gelişmişlikleri göz önüne alındığında farklılıkların olduğu ve her bir destinasyonun ayrı gelişmişlik düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum insanların sahip oldukları en kıymetli hazinelerini sağlıklarını korumak ve tedavi etmek açısından farklı faaliyetlere yöneltebilmektedir. Kişilerin sahip oldukları sağlıklarını koruma, tedavi etme ve var olan sağlık durumlarının devamlılığını sağlamak amacıyla gerçekleştirmiş oldukları seyahatler, alternatif bir turizm faaliyeti olarak sağlık turizminin gelişmesine ve büyümesine imkan tanımaktadır (Görener, 2016, s. 159-170).

Her geçen gün büyümekte ve gelişmekte olan sağlık turizmi pazarı (Mahdavi vd., 2013, s. 113-118), güzellik kazanma, ruhen ve bedenen rahatlatma, estetik cerrahi, medikal cerrahi ve iyileştirici tedavi gibi kişilerin sahip oldukları iyilik hallerini tedavi etme, sürdürme ve korumayı amaçlamaktadır (Romanova vd., 2015, s. 230-287). Sağlık turizminin insanlara sunmuş olduğu iyilik hallerinin tedavisi, korunması ve iyileştirilmesi gibi hususların yanı sıra aynı zamanda destinasyonların gelişmesinde, teknolojinin hızlı bir ivme kazanarak ilerlemesinde ve destinasyonların sahip oldukları turizm potansiyelinin artmasında (çekicilik unsurunun büyümesi) ve sürdürülebilir bir turizme olanak sağlamasından dolayı önemli bir alternatif turizm faaliyeti olarak her geçen gün büyüme ve gelişim göstermektedir (Akın, 2019, s. 1-17).

Sağlık turizmi, sağlık hizmetleri ve tesislerini bir çekicilik unsuru haline getiren destinasyonlarda uygulanan turizm faaliyetleri olarak tanımlamak mümkündür (Alleyne, 1990, s. 291-300). Bir başka tanımlamaya göre sağlık turizmi, turistik bir destinasyonun var olan çekicilik unsurlarının sağlık hizmetleri ve tesisleriyle entegrasyonunun sağlanarak turistik çekicilik unsurları ile beraber turist çekme faaliyeti olarak ifade edilmektedir (Goodrich, 1994, s. 227-238). Sağlık turizmi, alternatif bir turizm faaliyeti olarak değerlendirilmekte ve kişilerin çeşitli ruh ve beden rahatsızlıklarını gidermek veya var olan sağlıklarını kormak amacıyla yapmış oldukları seyahatlerdir (Mesci ve İlhan, 2016, s. 583-597).

Sağlık turizmi kavramı literatürde çeşitli yazarlar tarafından farklı değerlendirilmiş ve ele alınmıştır. Bu durumun temel nedeni sağlık turizmi endüstrisinin büyük ve çok yönlü perspektifler barındırmasıdır. Sağlık turizmi endüstrisi hem hem turizm sektörünü hem de sağlık endüstrisini doğrudan etkilemektedir. Doğrudan ve dolaylı olarak içli, dışlı bu etkileşim literatürdeki sınıflandırmaların ve tanımlamaların farklılaşmasına ve zenginleşmesine neden olmuştur. Genel kapsamda sağlık turizmi üç ana başlık altında toplanmaktadır (Edinsel ve Adıgüzel, 2014, s.167-190);

- Sağlıklı Yaşam Turizmi,
- Sağlık Hizmetleri Turizmi ve
- Medikal Turizm.

Şekil 1: Genel Sağlık Turizmi (Iordache, Ciochina ve Popa, 2013, s. 31-42).

Talassoterapi kavramı günümüz literatüründe deniz kıyısında uygulanan özel bir klimaterapi (iklim tedavisi) yöntemi olarak ifade edilmektedir (Karagülle, 2008, s. 224-229). Talassoterapi, termomineral özelliklere sahip sularla yapılan yıkama, duş ve dökme gibi uygulamaların temel bir ifadesi olarak her bir kişi için özel olarak hazırlanmış kür ve tedavilerin, havuz ortamında ve uzman doktorlar kontrolünde sinir, kas ve iskelet sistemlerinde tedavi ve iyileştirme amaçlı bir deniz suyu havuz programı olarak tanımlanmaktadır (Özsarı ve Karatana, 2013, s. 136-144). Kültür ve Turizm Bakanlığı, talassoterapi kavramını, tıbbi bir gözetim altında sağlığı koruyucu ve tedavi etmeye yönelik veya kür amacı ile yapılan deniz suyunun ve iklim bileşenlerinin kür tarzında uygulandığı bir tedavi sistemi olarak ifade etmektedir (T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2022). Cirik ve Turan'a göre talassoterapi, deniz suyu ve deniz iklimi ile yapılan tedavi yöntemleri ve bu kapsamda deniz kenarında belirli bir süre kalmaya bağlı olarak bu süre zarfında bölgenin iklimsel özelliklerinden faydalanmak koşulu ile deniz, kum ve güneş banyosundan yararlanmaktır (Turan ve Cirik, 2018, s. 151-156). Talassoterapinin, genellikle su terapisi, fizik tedavi veya SPA terapileri ile aynı olduğu düşünülmektedir. Fakat termal su merkezlerinde hastalıkların tedavisine yönelik olarak sadece kaynak sular kullanılmaktadır. Talassoterapi tedavi yönteminde ise banyo, duş, çamur ve deniz yosunu gibi uygulamalar esnasında sadece özellikli deniz suyu kullanılmaktadır (Tütüncü ve Ergüven, 2014, s. 104).

Etimolojik olarak talassoterapi kavramına baktığımızda Yunanca thalasso (deniz) ve therapy (bakım) kelimelerinin birleşiminden oluştuğu görülmektedir. Bu kapsamda talassoterapi, bir deniz kıyısı şeridi boyunca, tıbbi gözetim altında prevensiyon veya tedavi amacına yönelik olarak uygulanan özel nitelikte bir klimaterapi yöntemidir. Ayrıca, deniz ortamının, deniz ikliminin, güneş, deniz çamuru, deniz yosunu, deniz suyu, deniz kumu vb. diğer deniz ve deniz ortamına bağlı özellikteki maddelerin değişik yöntemlerle birleştirilmesi sayesinde uygulanan bir tedavi yöntemi olarak ifade edilmektedir (Karagülle, 2002, s. 211). Talassoterapi uygulamalarında üç önemli faktör bulunmaktadır bunlar;

- Denizin belirli bir derinliğinden alınan ve insan vücut sıcaklığına kadar ısıtılan tuzlu ve mineral açıdan zengin deniz suyu,
- Yosun, çamur, deniz kumu ve termal plaktonlar açısından zengin deniz kaynaklarının kullanılması,
- Deniz iklimi ve bölgenin kendine has deniz havasının kullanılması.

Talassoterapi merkezlerinin deniz kıyılarına kurulmasının önemi deniz suyunun ve deniz ortamının terapötik (tedavi edici) amaçlı kullanımını sağlamaktır. Bununla birlikte deniz suyu ısıtılarak balneolojik yöntemlerle kullanımına bağlı olarak “deniz kaplıcası” uygulaması oluşmaktadır (Altındış, 2015, s. 57-58). Talassoterapi sistem hastalıklarında, özellikle de kronikleşmiş seyirde olan konvansiyonel tedavi yöntemlerine tamamlayıcı ve destekleyici anlamda alternatif çözümler sunabilmektedir. Talassoterapi uygulamaları solunum ve deri hastalıkları gibi birçok kronik hastalığın tedavisinden veya sağlıklı bireylerin bu hastalıklara karşı önceden önlem almalarına ilişkin yararlı zengin bir tamamlayıcı tedavi ve önleyici içeriğe sahiptir (Harms ve Stric, 2002).

2. YÖNTEM

Bu çalışma nitel araştırma yöntemi ve kuram oluşturma deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Sosyal ve sosyolojik alanlarla iç içe olan nitel araştırma yöntemleri, araştırmacıların toplumsal yaşamın sürecinde oluşan olay ve olguları inceleme ve yürütmelerine imkan sağlamaktadır (Kinsiz, 2017, s. 242-248). Bu kapsamda bu yöntemin tercih edilme sebebi Düzce ili Akçakoca ilçesinde sağlık turizmi ve termal turizm konuları kapsamında bir talassoterapi merkezinin kurulması kapsamında paydaşların görüşleri ve mevcut potansiyelin belirlenmesine yönelik verilere ulaşabilmek amacıyla nitel araştırma yapılması uygun görülmüştür. Bu durumun temel nedeni nitel araştırma yöntemlerinin, nicel araştırmalara göre insanları, varlıkları ve olayları kendilerine has doğal ortamlarında ele alabilmesi daha doğal ve gerçekçi verilere ulaşılmasında nicel araştırmalara göre daha fazla imkan sağlamasıdır. Nitel araştırmalar bir mekan, yaşam alanı ve bu yaşam alanı içinde yaşayan insanların duygu, düşünce ve beklentilerine yönelik olarak araştırma sorusunun cevabını taşıyan verilere ulaşmayı kolaylaştırmaktadır (Punch, 2011, s. 140 - 145). Araştırma kapsamında görüşmeler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği tercih edilerek yapılmıştır. Bu tekniğin kullanılmasında ki en büyük etken araştırmacılara esneklik sağlaması, verilerin toplanması sürecinde daha fazla kontrole sahip olunması ve araştırılan konu hakkında detaylı bilgilere ulaşılma istenmesidir.

A. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Düzce ili Akçakoca ilçesinde ikamet eden yerel halk, akademisyen ve yerel yönetim oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında çalışma gruplarının belirlenmesinde amaca yönelik (kriter) örnekleme modeli kullanılmıştır. Belirlenen bir evrende örneklemin büyüklüğü toplam bilgiler göz önüne alınarak belirlenir. Lakin çalışmanın amacını ortaya koymak için olguların makul düzeyde ve olgulara ilişkin yeterli bilgi düzeyine sahip katılımcıların elde edilebilmesi açısından amaca yönelik örnekleme modeli tercih edilmiştir. Amaca yönelik örneklemede, araştırmacı için önemli olan, incelenecek konuya dair deneyimli ve bilgi sahibi olan kişilere ulaşmaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırmacı konu kapsamında çeşitli kriterler belirleyebilir. Amaca yönelik örnekleminin bu türü literatür kapsamında kriter örnekleme olarak da ifade edilmektedir (Merriam, 2015, s. 77-80). Bu örneklemin tercih edilme sebebi Akçakoca ilçesinde konuya ilişkin bilgi sahibi olan ve araştırma sorularına cevap

verebilecek nitelikteki katılımcıların araştırmaya dahil edilmesidir. Bu duruma bağlı olarak Akçakoca ilçesinde sağlık turizmi kapsamında bir talassoterapi merkezinin kurulabilmesine ilişkin katılımcı görüşleri, 5 yerel yönetim birimi, 11 adet yerel halk ve 5 adet akademisyen olmak üzere toplamda 21 katılımcı ile görüşme yapılmıştır. Katılımcıların sayısı belirlenirken cevapların etmesi göz önünde bulundurularak, cevapların tekrar ettiği düşünüldüğünde örneklem sayısı sınırlandırılmıştır. Toplam 21 katılımcı ile görüşmeler, katılımcıların uygun gördükleri yerlerde ve saatlerde 03.12.2021 – 10.01.2022 tarihleri arasında yapılmıştır.

B. Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında, katılımcıların araştırma konusuna ilişkin görüş ve fikirlerini almak için yarı biçimlendirilmiş mülakat tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler seçilen katılımcılar ile yaklaşık 15-35 dakika arası bir zaman diliminde gerçekleştirilmiştir. Yarı biçimlendirilmiş görüşme yönteminin seçilmesinde en büyük etken araştırmacılara esneklik sağlaması, veri toplama süresince daha fazla kontrole sahip olunması ve araştırılan konu hakkında detaylı bilgilere ulaşılmak istenmesidir. Tüm bunlarla birlikte görüşme ortamının sakinliği görüşmede hakimiyet sağlanarak ortam üzerinde kontrolün sağlanması amaçlanmıştır. Böylelikle konu dışına çıkmadan araştırmacının belirlemiş olduğu sorular kapsamında katılımcıların görüş ve fikirleri alınmıştır.

Görüşmeler katılımcıların istedikleri saatlerde ve tarihlerde genellikle çalışmakta oldukları kurumlarda yapılmıştır. Böylelikle katılımcıların daha rahat ve etkin bir şekilde konuya ilişkin fikir ve görüşlerinin belirtmeleri sağlanmıştır. Yapılan görüşmeler sözlü doküman aracı olan ses kayıt cihazı ile katılımcıların onayları doğrultusunda kaydedilmiştir. Araştırma açısından önemli olan hususlar ise yazılı doküman olarak not alınmıştır. Sorulara ilişkin açık ve anlaşılır cevaplar alınmadığı durumlarda sorular açıklanarak ve örneklendirilerek katılımcılara tekrar yöneltilmiştir. Görüşmeler sırasında aynı konu kapsamındaki soruların yerleri değiştirilerek ve görüşmenin akışına uygun bir şekilde düzenlenerek katılımcılara sorular yöneltilmiştir. Böylelikle katılımcılardan konuya dair geniş kapsamlı bilgilerin alınması sağlanmıştır.

Çalışma kapsamında görüşme için hazırlanan görüşme soruları sağlık turizmi ve talassoterapi konularında yapılmış olan literatür taraması doğrultusunda oluşturulmuş olup araştırmanın yürütülmesinde danışmanlık bir akademisyen ve 1 uzman tarafından değerlendirilerek son halini almıştır. Paydaşlara yöneltilen bu sorular sağlık turizmi kapsamında Akçakoca ilçesinde bir talassoterapi merkezinin kurulup kurulamayacağına yönelik cevap aramak şeklinde olmuştur. Aşağıda tablo 1’de araştırma kapsamında hazırlanan görüşme soruları yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Katılımcılara Yöneltilen Görüşme Soruları

1-Düzce ili Akçakoca ilçesi bir talassoterapi merkezi kurulması için yeterli potansiyel taşıyor mu?
2-Akçakoca’da bir talassoterapi merkezi kurulabilir mi? Kurulacak olsa nereye kurulabilir?
3-Akçakoca’da bir talassoterapi merkezi kurulacak olsa, hangi yaş gruplarına hitap edebilir?
4-Akçakoca’da bir talassoterapi merkezi kurulacak olsa, bölgenin turizmine katkıları neler olabilir?
5-Akçakoca’da bir talassoterapi merkezi kurulacak olsa, ziyaretçilere sunulabilecek turistik ve sağlık kapsamında ürün ve hizmetler neler olabilir?

6-Akçakoca'da bir talassoterapi merkezi kurulacak olsa, ziyaretçiler için reklam, pazarlama ve bilgilendirme faaliyetleri neler olabilir?
7-Akçakoca'da bir talassoterapi merkezi kurulacak olsa, turizm bağlamında bu merkezin etrafına kurulabilecek olan tesisler neler olabilir?
8-Akçakoca'da bir talassoterapi merkezi kurulacak olsa, bölgenin kalkınmasına ne gibi bir katkı sağlayabilir?
9-Akçakoca'da bir talassoterapi merkezi kurulacak olsa avantajları ve dezavantajları neler olabilir?
10-Bu konuya eklemek istediğiniz, fikir ve önerileriniz nelerdir?

C. Veri Analizi

Çalışma kapsamında elde edilen veriler betimsel analiz tekniği analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında yerel yönetim, yerel halk ve akademisyenlerden elde edilen veriler araştırma soruları göz önünde tutularak değerlendirilmiş ve aktarılmıştır. Betimsel analiz tekniğinin kullanılmasındaki amaç, elde edilen verilerin, daha önceden belirlenmiş olan temalara uygun olarak özetlenmesi, yorumlanması, aralarında neden – sonuç ilişkisi kurulması ve gerek duyulması halinde olgular ve kavramlar arasında karşılaştırmalar yapılmasıdır, Araştırmacı elde ettiği verilerden ve bilgilerden doğrudan alıntılara sık sık yer verebilir (Karagöz, 2019, s. 971-972).

4. BULGULAR

Çalışma kapsamında katılımcılardan elde edilen demografik bilgiler; cinsiyet, yaş, medeni durum ve eğitim durumları şeklindedir. Bu kapsamda araştırmaya dahil edilen 21 katılımcıya ait bilgiler Tablo 2'de gösterilmektedir:

Tablo 2. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Eğitim Durumu
1. Katılımcı	Erkek	51	Evli	Yüksek Lisans
2. Katılımcı	Kadın	39	Evli	Lisans
3. Katılımcı	Erkek	40	Evli	Doktora
4. Katılımcı	Kadın	40	Bekâr	Yüksek Lisans
5. Katılımcı	Kadın	38	Evli	Yüksek Lisans
6. Katılımcı	Erkek	40	Evli	Yüksek Lisans
7. Katılımcı	Kadın	57	Bekâr	Lise
8. Katılımcı	Erkek	45	Evli	Lisans
9. Katılımcı	Erkek	52	Evli	Lisans
10. Katılımcı	Erkek	43	Evli	Yüksek Lisans
11. Katılımcı	Erkek	53	Evli	Yüksek Lisans
12. Katılımcı	Erkek	47	Evli	Lisans
13. Katılımcı	Erkek	40	Evli	Lisans
14. Katılımcı	Kadın	40	Bekâr	Doktora

15. Katılımcı	Erkek	35	Bekâr	Doktora
16. Katılımcı	Kadın	35	Evli	Doktora
17. Katılımcı	Kadın	33	Evli	Yüksek Lisans
18. Katılımcı	Erkek	37	Evli	Doktora
19. Katılımcı	Kadın	26	Evli	Yüksek Lisans
20. Katılımcı	Erkek	43	Evli	Yüksek Lisans
21. Katılımcı	Erkek	43	Evli	Yüksek Lisans

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan, katılımcıların 13'ünün erkek, 8'nin kadın olduğu ve yaşlarının 26 ile 57 yaş aralığında değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Katılımcıların medeni durumlarına baktığımızda 17 katılımcının evli, 4 katılımcının da bekâr olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Eğitim durumlarında ise katılımcıların 2'sinin lise, 4'nün lisans, 10'nun yüksek lisans ve 5'inde doktora mezunu oldukları görülmektedir. Katılımcıların yanı yapılandırılmış görüşme sorularına verdikleri cevaplar aşağıdaki gibidir;

1. Düzce İli Akçakoca İlçesinin Bir Talassoterapi Merkezi Kurulması İçin Yeterli Potansiyeli Taşıyıp Taşımadığına İlişkin Bulgular

Katılımcıların Düzce ili Akçakoca ilçesinin bir talassoterapi merkezi kurulması için yeterli potansiyeli taşıyıp taşımadığı görüşlerine ilişkin 21 katılımcının 19'u genel olarak; *"Akçakoca'nın denize yakın olmasından, stratejik konumu itibari ile İstanbul ve Ankara gibi şehirlere yakın olmasından, doğal güzellikleri ve sahip olduğu zenginlikler açısından ve Akçakoca turizmini tüm bir yıla yayma fikri"* gibi düşüncelerle taşıyor olduğu yanıtını vermiştir. Kalan 2 katılımcı ise *"maliyetlerin çok fazla olacağından, Akçakoca'nın alt yapı ve üst yapı sorunlarının bulunduğu ve böylesine bir merkezin sürdürülebilirliği açısından yeterli olmayacağını"* ön gördüklerinden taşıyor olduğu yanıtını vermiştir.

2. Akçakoca'da Bir Talassoterapi Merkezinin Kurulup Kurulmayacağı Ve Kurulacak Olursa Nereye Kurulabileceğine İlişkin Bulgular

Akçakoca'da bir talassoterapi merkezinin kurulup kurulamayacağına ilişkin görüşlerden 21 katılımcının 19'u genel olarak, *"Akçakoca'nın sahip olduğu doğal güzelliklerin ve stratejik konumunun önemini yanı sıra, alternatif turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi ve Akçakoca turizminin mevsimsellik özelliğinin kırılıp tüm bir yıla yayılabilmesi"* gibi ifadelerle kurulabileceğini belirtmişlerdir. Diğer 2 kişi *"maliyetlerin ve deniz suyunun yıpratıcı etkisinin çok olacağını ve sürdürülebilir devamlılığın sağlanamayacağı korkusu"* gibi nedenlerle kurulamayacağına yönelik yanıtlar vermiştir. Kurulacak olsa nereye kurulabileceği noktasında kurulacağını düşünen katılımcılar genel olarak, *"Akçakoca – Ereğli yolu üstüne, Edilli köyü ve plajı taraflarına, Melen ağzı ve Çayağzı plajlarına, Kalkın plajına, Esentepe ve kale yolu güzergâhlarına ya da Çuhallı ve Akçakoca Merkez"* gibi yanıtlar vermiştir.

3. Akçakoca'da Bir Talassoterapi Merkezi Kurulacak Olsa Hangi Yaş Gruplarına Hitap Edebileceğine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan katılımcıların görüşleri doğrultusunda 21 katılımcının 14'ü orta ve üstü yaş grubuna, 6'sı 7 den 70'e herkese ve kalan 1'i de sadece 3. yaş grubuna hitap edebileceğini belirtmiştir.

4. Akçakoca'da Bir Talassoterapi Merkezi Kurulacak Olsa Bölgenin Turizmine Oluşturacağı Katkıları İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan katılımcıların belirtilen görüşleri doğrultusunda, Akçakoca'da talassoterapi merkezinin kurulacak olması bağlamında bölgenin turizmine yönelik olarak katkılarının neler olabileceğine ilişkin bulgular incelendiğinde genel kapsamda bölgeye ekonomik yönden büyük faydalar sağlayacağı yönündedir. Bu kapsamda katılımcı görüşlerine yönelik *"bölgenin kısıtlı turizm sezonunun tüm bir yıla yayılmasının sağlanabileceği, bölgede istihdam olanakları ve ekonomik kalkınma sağlanmasında etkili olabileceği, alternatif turizm faaliyetleri neticesinde turizmin devamlılığının ve sürdürülebilirliğinin etkili kılınabilmesi ve markalaşma yoluna gidilerek Akçakoca'nın tanınırlığını ve bilinirliğini artıracacağı"*, gibi yanıtlar vermişlerdir. Bir katılımcı ise *"bölgenin tanınırlığının ve bilinirliğinin artmasına yönelik olarak oluşabilecek talep fazlalığına dikkat çekerek, Akçakoca'nın taşıma kapasitesinin yeterli olmadığını ifade edip, böylesine bir talep fazlalığının Akçakoca'nın kötü anılmasına neden olacağını"* belirtmiştir.

5. Akçakoca'da Bir Talassoterapi Merkezi Kurulacak Olsa Ziyaretçilere Sunulabilecek Turistik Ve Sağlık Kapsamında Ürün Ve Hizmetler Neler Olabileceğine Yönelik Katılımcı Görüşleri

Akçakoca'da bir talassoterapi merkezi kurulacak olsa bu merkezde ziyaretçilere sunulabilecek turistik ve sağlık kapsamında ürün ve hizmetlerin neler olabileceğine yönelik bulgular genel olarak, *"deniz ve denizden elde edilen yosun, çamur ve taşların kozmetik olarak güzellik ürünleri gibi değerlendirilip satılması, denizden elde edilen yosunların bölgenin sahip olduğu mutfak kültürü ile birleştirilmesi ve yeni, farklı lezzetlerin yapılması, Akçakoca'nın sahip olduğu yöresel ve kültürel ürünlerin doğal ve organik ürünler olarak sunulması, talassoterapi kapsamında çeşitli takviye sağlık uygulamalarının ve hizmetlerinin eklenip genişletilmesine bağlı olarak, fizyoterapi, klimaterapi, balneoterapi, hidroterapi ve helioterapi gibi uygulamaların ve çeşitli masaj türlerinin yapılması"*, şeklindedir.

6. Akçakoca'da Bir Talassoterapi Merkezi Kurulmasına Yönelik Olarak Ziyaretçiler İçin Reklam, Pazarlama Ve Bilgilendirme Faaliyetlerinin Neler Olabileceğine İlişkin Bulgular

Akçakoca'da bir talassoterapi merkezinin kurulmasına yönelik ziyaretçiler için reklam, pazarlama ve bilgilendirme faaliyetlerinin neler olabileceğine ilişkin katılımcı görüşleri incelenmiştir. İnceleme sonucunda genel olarak, *"Sosyal medya ve internetin kullanılması, çeşitli internet reklamları ve uygulamalarının kullanılması, televizyon, broşür ve reklam panoları gibi reklam araçlarının kullanılması, dijital pazarlama, kişisel pazarlama ve deneysel pazarlama tekniklerinin uygulanması, yerel yönetim birimleri ve üniversite ile ortaklaşa hareket edilerek çeşitli toplantı, panel ve konferansların düzenlenmesine ek olarak tur şirketleri ve tur operatörleri ile anlaşılıp Akçakoca'yı bir sağlık turizmi rotası olarak belirlenmesinin sağlanması"*, şeklindedir.

7. Akçakoca'da Bir Talassoterapi Merkezi Kurulmasına İlişkin Bu Merkezin Etrafına Kurulabilecek Olan Tesislere İlişkin Bulgular

Akçakoca'da bir talassoterapi merkezi kurulmasına yönelik olarak bu merkezin etrafına kurulabilecek olan tesislere ilişkin katılımcı görüşleri genel olarak, *"yeme – içme işletmeleri, konaklama işletmeleri, talassoterapi kavramına dönük medikal ve kozmetik sektöründe ürün ve hizmet sunan işletmeler, yöresel, doğal ve organik ürünlerin satıldığı işletmeler, çekiciliği ve cazibeyi arttırmak"*

adına gezilebilecek park ve bahçelerle birlikte çeşitli rekreasyon faaliyetleri düzenlemeye yönelik eğlence işletmeleri”, gibi tesislerin olabileceği yanıtlarını vermişlerdir.

8. Akçakoca’da Bir Talassoterapi Merkezi Kurulabilecek Olması Kapsamında Bölgenin Kalkınmasına Sağlayacağı Katkılara İlişkin Bulgular

Akçakoca’da bir talassoterapi merkezinin kurulmasına yönelik bölgenin kalkınmasına sağlayacağı katkıların neler olabileceğine ilişkin bulgular açıklanmıştır. Elde edilen bulgulara göre *“bölgesel olarak olumlu yönde bir ekonomik kalkınmanın sağlanması, sağlık turizmi alanında markalaşmaya yönelik adımlarla gelir ve kalkınma sağlanması, bölgesel olarak yerel halkın sosyoekonomik ve sosyokültürel olarak kalkınması ve gelişmesine katkı sunacağı sonucuna ulaşılmıştır. Ek olarak, turist ve ziyaretçi sayısında artışa neden olmakla birlikte kalış süresinin uzatılmasında, turizmi mevsimsellik özelliğinden kurtarıp sürdürülebilir bir şekilde yapılmasına olanak sağlamakla birlikte sürdürülebilir bir gelir akışı yaratmasına, bölgede çarpan etkisi yaratıp diğer sektörleri olumlu yönde doğrudan ve dolaylı olarak etkilemesine destek sunmaktadır. Bölgenin alt yapı, üst yapı kavramlarının gelişmesini sağlamakla birlikte yeni meslek kollarının gelişmesinde ve son olarak bölgesel istihdam olanaklarının artmasında olumlu yönde etkileri olacağı”, gibi katkıların olabileceği şeklinde cevaplar verilmiştir.*

9. Akçakoca’da Bir Talassoterapi Merkezi Kurulabilecek Olması Kapsamında Avantajlarının Ve Dezavantajlarının Neler Olabileceğine İlişkin Bulgular

Akçakoca’da bir talassoterapi merkezi kurulabilecek olması kapsamında avantajlarının neler olabileceği konusunda genel olarak, *“Akçakoca’nın stratejik coğrafi konumu itibari ile büyük şehirlere olan yakınlığının turist ve ziyaretçi çekme açısından olumlu yönde bir avantaj oluşturabileceği, bölgede kurulabilecek olan böylesine bir tesisin sağlık turizmi açısından çok büyük bir ekonomik gelir sağlayabileceği, Akçakoca’nın ulusal ve uluslararası düzeyde tanınırlığının ve bilinirliğinin artmasında etkili olabileceği, bölgede bir farkındalık düzeyi geliştirebileceği ve bu duruma paralel olarak hem yerel yönetimlerin hem de merkezi yönetimin bölgenin gelişmesinde daha fazla etkili olabileceği, gelen turist sayısında artışa neden olabileceği ve sürdürülebilir turizm faaliyetleri kapsamında ekonomik gelir artışının devamlılığının sağlanabileceği”, gibi avantajlarının olabileceği yanıtlarını vermişlerdir.*

Dezavantajlarının neler olabileceği konusuna ilişkin toplam 21 katılımcıdan 8’i herhangi bir dezavantajının olmayacağı yönünde yanıt verirken 13’ü genel olarak, *“bölgede kış mevsimi şartlarının zorlu olmasından dolayı ulaşımda yaşanabilecek aksaklıkların oluşması, talebin artmasına bağlı olarak gelen turistlerin ve hastaların bölgenin kültürel yapısına ve dokusuna istemeden de olsa değiştirebileceği, bölgenin gelişmesine paralel olarak bölgesel enflasyonun ve fiyatların artması, konu ile ilgili uzman ve kalifiyeli personel temininde sıkıntılar olabileceği ve uzun vadede bölgenin taşıma kapasitesinin yeterli olmayacağı için oluşabilecek çevre kirliliği, gürültü kirliliği, sıvı ve katı atık artışına ek olarak yaşanabilecek yoğunluktan dolayı kaynakların yeterli olmayacağı”, gibi dezavantajlarının olabileceği yönünde yanıtlar vermişlerdir.*

10. Konu Kapsamında Katılımcıların Fikir Ve Önerilerine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Araştırmaya katılan katılımcıların belirtmiş oldukları görüşleri doğrultusunda fikir ve önerilerine ilişkin genel bulgular, *“Sürdürülebilir bir turizmin sağlanabilmesi açısından sağlık turizmi ve alternatif turizmin çok önem taşımakta olduğu, talassoterapi kavramının ülkemizde çok yaygın bir uygulama olmadığı için yerel halk ve bölge insanının bilgilendirilmesi gerektiği, böylesine bir alternatif turizm ürünü ve yatırımı yapmadan önce gerekli fizibilite çalışmalarının eksiksiz olarak yapılması gerektiği, dünyada bu konuda öncü olan ülkeler de ki çalışmalar incelenerek bizim ülkemize*

yönelik olarak adapte edilmesi gerektiği ve deniz suyunun analizlerinin eksiksiz bir şekilde yapılması gerektiği”, şeklinde fikir ve öneriler de bulunmuşlardır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Son yıllarda yaşanan teknolojik gelişmelere bağlı olarak sağlık alanında gerçekleştirilen yenilikler insan yaşam süresinin uzatılmasında etkili olmuştur. İnsan yaşam süresinin uzamasının beraberinde getirdiği kronik hastalıklar ve rahatsızlıklar insanların alternatif sağlık turizmine yönelmelerine ve hem tatil hem de sağlık amaçlı seyahatler yapmalarına neden olmuştur. Bununla birlikte dünya genelinde sağlıklı yaşam bilincindeki artışa bağlı olarak yaşlılık kavramının süresinin uzaması, dünya genelinde artan hastalıkların oranının artması beraberinde farklı tedavi yöntemlerinin geliştirilmesinde ve özel ilgi turizminin kitleler arasında yaygınlaşmasına sebebiyet vermiştir.

Bu çalışmada sağlık turizmi kapsamında talassoterapi uygulamaları ve merkezleri değerlendirilmiş olup Akçakoca ilçesinde yerel yönetim, yerel halk ve akademisyenlerden oluşan katılımcıların görüşleri değerlendirilmiştir. Genel olarak katılımcılardan alınan cevaplara göre; *“Akçakoca ilçesinin büyük şehirlere olan yakınlığı ve ulaşım kolaylığı, sahip olduğu doğal güzellikler, iklim yapısı ve denize yakın birçok boş alana sahip olması, talassoterapi uygulamalarında kullanılan deniz suyu, deniz iklimi, yosunu, çamuru, mineral zenginliği vb.”* gibi nedenlerle Akçakoca ilçesinde talassoterapi merkezinin kurulabileceği ifade etmişlerdir. Yalçın'ının (2018) Antalya ilinin sağlık turizmi ve talassoterapi uygulamalarının potansiyelini belirlemek için yapmış olduğu çalışmada deniz suyunun kullanılarak sunulan sağlık turizmi hizmetlerinin niş bir pazar oluşturduğu ve Antalya'da kış turizminin sürdürülebilirliğinin sağlanması noktasında büyük önem taşıdığı belirtilmektedir. Bununla birlikte bazı katılımcıların *“Akçakoca'nın sahip olduğu alt yapı ve üst yapı gibi imkânların böyle bir tesisin sürdürülebilirliğinde etkili ve yeterli olmayacağı”*, yönünde görüşlerini bulunmaktadır. Buna rağmen 21 katılımcının 19'u kurulabileceğine 2'si ise kurulamayacağına yönelik cevaplar vermişlerdir. Akçakoca kıyı şeridindeki boş alanların değerlendirilmesi, turizme kazandırılması ve turizminin tüm yıl boyunca yayılabilmesi için talassoterapi merkezin kurulabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Akçakoca'da bir talassoterapi merkezi kurulması durumunda *“Akçakoca turizminin sahip olduğu kısa sezon özelliği değişebilecek, sağlık turizmi kapsamında gelen turist ve hasta sayısında artış olabilecek, yine tedavi amaçlı gelen turistlerin tedavi kapsamında ve kür sürelerine bağlı olarak kalış süreleri artabilecektir”*. Bölgemizin turizmden elde edeceği gelir göz önüne alındığında bu gelirin devamlılığının sağlanması açısından sağlık turizmi kapsamında böyle bir merkez Akçakoca'nın turizm faaliyetleri açısından büyük önem arz etmekte olduğu görülmektedir.

Dijitalleşen dünyada günümüzde insanlara ve kitlelere ulaşımında en etkili yolun internet ve sosyal medya olduğu görülmektedir. Bu kapsamda böyle bir merkezin tanıtım ve reklam faaliyetlerinde katılımcılarında belirtmiş oldukları görüşler doğrultusunda internet ve sosyal medya uygulamaları en etkili yol olacaktır. Ayrıca bölgenin konumunun İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlere yakın olmasından dolayı bu şehirlere turistleri ve hastaları çekmek için bu şehirlere ki reklam panolarının kullanılabilmesi sonucuna ulaşılmıştır. Pazarlama stratejileri olarak, talassoterapi kavramının ülkemizde çok yaygın olmamasından ötürü kişilere ulaşmak ve talassoterapi kavramının ne olduğuna ilişkin bilgi vermek amacıyla en iyi üç stratejinin dijital pazarlama, kişisel pazarlama ve deneyimsel pazarlama stratejilerinin olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Yine bilgilendirme faaliyetleri kapsamında yerel yönetim

birimleri ve bölgede bulunan üniversite ile iş birliği içinde bulunarak toplantılar, paneller ve kongrelerin düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Turizm yapısı itibari ile dinamik bir özellikte olduğu için yapılan bütün turizm yatırımları bölgede bulunan diğer sektörleri, alt yapı ve üst yapı gibi imkânları doğrudan ve dolaylı yoldan etkilemektedir. Alternatif turizm türleri kapsamında yapılan yatırımların bölgeler arası gelir dağılımını eşitlemekte olduğu bilinmektedir. Bu kapsamda bölgenin tanrılığının ve bilinirliğine artması, bölgenin sosyoekonomik ve sosyokültürel olarak gelişmesinin sağlanması doğrultusunda bu tür çalışmaların çok önem taşıdıkları sonucuna ulaşılmaktadır.

Öneriler

Yapılan değerlendirmelere ilişkin araştırma dahilinde elde edilen sonuçlara ilişkin öneriler aşağıda belirtilmiştir;

- Sağlık turizmi ve alternatif tedavi yöntemleri gibi konular hakkında çeşitli eğitimler, seminerler, fuarlar, toplantılar ve kongreler düzenlenerek toplum bilinçlendirilebilir.
- Talassoterapi merkezinin kurulduğu bölgede, deniz suyunun hangi hastalıklara iyi geldiği, ne tür uygulamaların yapıldığı gibi konular kapsamında etkili tanıtım ve reklam çalışmaları yapılabilir.
- Yerel yönetim birimleri ve üniversite ile ortaklaşa çalışarak talassoterapi kavramının ne olduğuna ilişkin yerel halkı bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılabilir.
- Çeşitli tur operatörleri ve acentaları ile iş birliği yapılarak Akçakoca'nın sağlık turizmi kapsamında rotaların içinde yer alması sağlanabilir.
- Akçakoca'da kurulabilecek olan talassoterapi merkezinin etrafına çeşitli parklar, bahçeler ve su kaydırakları yapılarak çekicilik unsuru kazandırılabilir. Böylelikle hitap edebileceği kitle alanı genişletilebilir.
- Kışın deniz suyunun ısıtılarak, yazın ise soğutularak kullanılması ile sürdürülebilir bir turizm yapılması sağlanabilir.
- Akçakoca'da kurulabilecek olan talassoterapi merkezi etrafına yiyecek ve içecek işletmeleri, konaklama işletmeleri, medikal ve kozmetik ürün ve hizmetler sunan işletmeler, yöresel ürünler ve hediyelik eşya satışı yapan işletmeler yapılabilir.
- Akçakoca'da kurulabilecek olan talassoterapi merkezi çalışanları tarafından tesisi ziyaret eden ziyaretçiler için başta talassoterapi uygulamalarının ve kürlerinin neler olduğu ve tesiste sunulan diğer ürün ve hizmetler hakkında bilgilendirmeler yapılabilir.
- Akçakoca'da kurulabilecek olan talassoterapi merkezi engelli bireyler için istihdam olanağı sağlayabilir.
- Akçakoca'da kurulabilecek olan bir talassoterapi merkezi huzur evi sakinleri tarafından kullanılabilir.
- Denizden elde edilebilecek olan yosun, çamur, deniz suyu gibi maddeler işlenerek medikal ve kozmetik alanlarda satışa sunulabilir. Yosundan çeşitli hijyen malzemeleri sabun, şampuan, vb. ürünler yapılabilir. Yine çamurdan güzellik ürünleri kapsamında cilt maskeleri yapılabilir.

- Denizden elde edilebilecek yosun türlerinin özelliğine göre bu yosun türleri Akçakoca'nın mutfak kültürü ile birleştirilerek gastronomi alanında yeni ve farklı ürünler ortaya konulabilir.
- Çeşitli yapay dalga havuzları yapılarak bu havuzlarda deniz suyunun kullanılması sağlanabilir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Talassoterapi uygulamaları ve tedavi yöntemleri hakkında literatüre katkı sağlayabilecek çalışmalar yapılabilir.
- Bilimsel çalışmalarda ve fizibilite çalışmalarında kullanılmak için deniz suyu analizlerinin iyi yapılması gerekmektedir. Bu analizlerin denizin farklı bölge ve derinliklerinden farklı zaman dilimlerinde örnekler alınarak yapılması önemlidir.
- Sağlık turizmi kapsamında Akçakoca'ya yönelik farklı alternatif tedavi yöntemleri ele alınarak bunlar üzerine araştırmalar yapılabilir.
- Alternatif tedavi yöntemleri kapsamında klimaterapi, helioterapi, balneoterapi vb. farklı araştırmalar yapılabilir.
- Sağlık turizmi kapsamında talassoterapi ile ilgili çalışmaların azlığına karşılık bu çalışmanın örnek teşkil edecek olduğu düşünülerek farklı bölgelerde farklı bilimsel çalışmalar yapılabilir.
- "Sağlık Turizmi Kapsamında Talassoterapi Merkezlerinin Ve Uygulamalarının Akçakoca'da Uygulanabilirliği" isimli bu çalışma nitel yöntemle hazırlanmış olup yerel yönetim birimleri, yerel halk ve akademisyenlerden oluşan çeşitli paydaşların görüşleri etrafında şekillenmiştir. Bu araştırma örnek alınarak nicel araştırma yöntemleri kullanılarak da incelenebilir. Sonrasında bu iki araştırma arasında kıyaslama yapılarak yeni bir araştırma konusu belirlenebilir.

KAYNAKÇA

- Akın, M. H. (2019). Sağlık Turizmine Genel Bir Bakış. Ş. Karaca içinde, Multidisipliner Yaklaşımla Sağlık Turizmi (s. 1-17). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Alkan, A. (2018). Alternatif Bir Turizm Rotası: Kurtalan Ekspresi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 1016 - 1038.
- Alleyne, G. A. (1990). Healty and Tourism in the Caribbean. *Bulletin of the Pan American Health Organization (PAHO)*.
- Altındış, M. (2015). Termal Turizm. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Edinsel, S., ve Adıgüzel, O. (2014). Türkiye'nin Sağlık Turizmi Açısından Son Beş Yıldaki Dünya Ülkeleri İçimdeki Konumu ve Gelişmeleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 167-190.
- Goodrich, J. N. (1994). Health tourism: A new positioning strategy for tourist destinations. *Journal of International Consumer Marketing*, 227 - 238.
- Görener, A. (2016). Türkiye'de Medikal Turizm Sektörünün Değerlendirilmesinde Bütünleşik SWOT-AHS Yaklaşımı. *Alphanumeric Journal*, 159-170.

- Hall, C. (2012). *Medical Tourism: The Ethics, Regulation, and Marketing of Health Mobility*. London: Routledge.
- Harms, V., ve Stric, C. (2002). *Thalassotherapy – Definition and Criteria of the ESPA (European Spas Association)*. Kiel: ESPA.
- Iordache, C., Ciocina, I., ve Popa, R. (2013). Medical Tourism - Between the content and socio-economic development goals. *Developments strategies. Romanian Journal of Marketing*, 31 - 42.
- Karagöz, Y. (2019). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği (Güncellenmiş ve Geliştirilmiş 2. Basım)*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karagülle, Z. (2002). *Balneoloji ve Kaplıca Tıbbı*. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri.
- Karagülle, Z. (2008). Hidroterapi, SPA, Balneoterapi, Talassoterapi. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences Journal Identity*, 224-229.
- Kinsiz, D. N. (2017). Sosyolojik Bir Araştırma Yapan Nitel Araştırmacıyı Bekleyen Zorluklar. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 242 - 248.
- Mahdavi, Y., Mardani, S., Hashemidehaghi, Z., ve Mardani, N. (2013). The factors in development of health tourism in Iran. *International Journal of Travel Medicine and Global Health*, 113-118.
- Mainil, T., Eijgelaar, E., Klijs, J., Nawijn, J., ve Peeters, P. (2017). Research for TRAN Committee – health tourism in the EU: a general investigation. Brüksel: European Parliament. 10 12, 2022 tarihinde [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/601985/IPOL_STU\(2017\)601985_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/601985/IPOL_STU(2017)601985_EN.pdf) adresinden alındı
- Merriam, S. B. (2015). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (S. Turan, Çev.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Mesci, M., ve İlhan, R. (2016). Dünyada ve Türkiye'de Yeni Termal Turizm Eğilimi: Talassoterapi. 15. Geleneksel Turizm Sempozyumu Bildiriler Kitabı (s. 583 - 597). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Özsarı, S. H., ve Karatana, Ö. (2013). Sağlık Turizmi Açısından Türkiye'nin Durumu. *Journal Agent*, 136-144.
- Punch, K. F. (2011). Sosyal Araştırmalara Giriş Nicel ve Nitel Yaklaşımlar. (D. Bayrak, H. B. Arslan, Z. Akyüz, ve Z. Etöz, Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Romanova, G., Vetitnev, A., ve Dimanche, F. (2015). *Health and Wellness Tourism*. F. Dimanche, ve L. A. Caldito içinde, *Tourism in Russia: A Management Handbook* (s. 230-287). Emerald Publishing.
- Sharma, A., Rao, S., ve Pathi, S. (2015). Health Tourism and Its Impact on Economy. *Journal Of Humanities And Social Science*, 89 - 92.
- T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2022, 10 16). T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. 10 16, 2022 tarihinde <https://yigm.ktb.gov.tr/>: <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-11482/talassoterapi---deniz-kurleri.html> adresinden alındı

Turan, G., ve Cirik, S. (2018). Thalassoterapi uygulamaları için kültür koşullarında yetiştirilen makroalglerin vitamin kompozisyonunun belirlenmesi. *Ege Journal of Fisheries and Aquatic Sciences*, 151-156.

Tütüncü, Ö., ve Ergüven, M. (2014). Termal ve Spa Hizmetleri. Eskişehir: T. C. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi.

UNWTO. (2019, 04 02). unwto.org. 10 12, 2022 tarihinde World Tourism Organization: <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284420858> adresinden alındı

Üzümcü, T. P., ve Çimen, S. (2019). Kocaeli Sağlık Turizmine Yönelik Nitel Bir Çalışma. *Uluslararası, Turizm, İşletme, Ekonomi Dergisi*, 3(2), 97 - 116.

Yalçın, B. (2018). Deniz Suyunun Spa-Wellnes Turizmi Kapsamında Kullanımı. 4. Ulusal Deniz Turizmi Sempozyumu "Küresel Eğilimler - Yerel Etkiler". İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi. doi:10.18872/0.2018.109

Yavuz, G. (2019). Dünyada Sağlık Turizminin Potansiyeli ve Sağlık Turizmi Uygulamaları. Ş. Karaca içinde, *Multidisipliner Yaklaşımla Sağlık Turizmi* (s. 19). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.